

RAİF VİRMİÇA, KOSOVA TEKKELERİ-TÜRBELERİ VE KİTABELİ MEZAR TAŞLARI, SUFİ KİTAP, İSTANBUL, 2010.

ESİN HÜDAVERDİ*

Sorumlu Yazar

Öz

Bu çalışma, Raif Virmiş tarafından yayımlanan Kosova Tekkeleri-Türbeleri ve Kitabeli Mezar Taşları isimli eseri konu almaktadır. Eserde Osmanlı devrinin mimari geleneği ve zevkini en yalın tarzda aksettiren Kosova tekkelerine, türbelerine ve kitabeli mezar taşlarına yer verilmektedir. Yazarın ifadesiyle Kosova'daki bu eserlerle ilgili bugüne kadar mazbut bir yayın olmadığından eserler ilk defa bu çalışma ile geniş bir araştırmaya konu olmakta, bilim kamuoyuna tanıtılmaktadır.

Tanıtımını yapmaya çalışacağımız kitabın amacı hem bilim çevreleri hem de mahalli kamuoyu ve devlet tarafından ihmal edilen ve bazen yıktırılmak suretiyle kendilerinden iz bırakılmayan söz konusu eserlerin Kosova'da ne zaman yapıldıklarını, mimari özelliklerini ve işlevlerini tespit edip sunmak olarak belirtilmiştir.

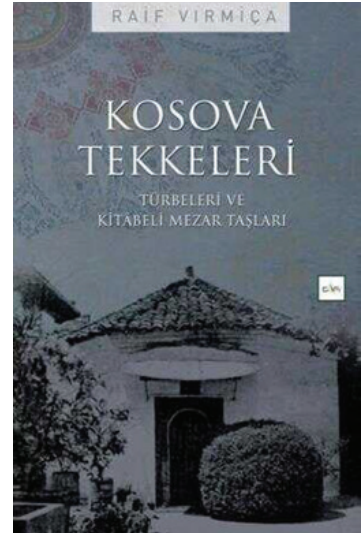
Balkanlar'da ve Kosova'da İslam dininin yaygınlaşması, Osmanlı medeniyetinin üstün başarısı ile çoğu kentlerin kuruluşu, gelişmesi ve kimliği de belirlenmiştir. Eserde, Osmanlıların bölgeye yerleşmesinden günümüze kadar kaç tekkenin inşa edildiğinin bilinmediği ancak Osmanlıların siyaseten bölgeden ayrılışından günümüze kadar Kosova'da on tarikatın etkin olduğu ve yüz üç tekkenin inşa edildiği belirtilmiştir. Ayrıca Kosova'da tespit edilen tarikatların Halveti Kadiri, Sadi, Melami, Rifai, Bektaşî, Nakşibendi, Şazeli ve Mevlevî Tarikatları olduğu ve tekkelerin de bu tarikatlere ait olduğu vurgulanmıştır.

Kosova'da türbeler konusu ise daha önce araştırılmadığından kaç türbenin var olduğuna dair kesin bilgi olmamakla beraber yapılan araştırmalar sonucunda 350-400 türbenin var olduğuna inanıldığı bilgisi verilmiştir.

Çalışmada 45 tekke türbesi, 80 özel türbe ile orada yatanlarla ilgili ayrıntılı bilgiler ve gerçekleştirilen ziyaretlerin amaçları ve türbe ve tekkelerle ilgili hiç bilinmeyen ilginç rivayetler neşredilmiştir.

Eserde verilen bilgiler bizzat yazar tarafından tekkeler ve türbeler ziyaret edilerek derlenmiş ve Kosova'da bir şekilde varlığını sürdüren tekke ve türbeler belgelenmiştir.

Eser, değerli ve gerçek bilgiler içermesi açısından Kosova özelinde Balkanlarla ilgili yapı-

Kitap Değerlendirme / Künye: HÜDAVERDİ, Esin. "Virmiş Raif, Kosova Tekkeleri-Türbeleri ve Kitabeli Mezar Taşları, Sufi Kitap, İstanbul, 2010.". Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 110 (Haziran 2024), s. 395-401. <https://doi.org/10.60163/tkhcbva.1477679>.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kosova Priştine Üniversitesi, E-mail: esin.hudaverdi@uni-pr.edu, ORCID: 0000-0002-0553-6862.

lacak olan çalışmalar için çok önemli kaynak eser durumundadır.

Kitap 623 sayfa olup yazarın bibliyografyasının ardından kısa bir önsöz ve üç ana bölüm, kaynakça ve fotoğraflar bölümlerinden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kosova, tekke, türbe, kitabe ve mezar taşları.

Abstract

This study is about the book titled Kosovo Lodges- Tombs and Tombstones with Inscriptions written by Raif Virnica. Kosovo lodges, tombs and tombstones with inscriptions, which reflect the architectural tradition and taste of the Ottoman period in the simplest style are included in this book. According to the author, since there have not been for any published works about these structures in Kosovo so far, these structures are subject to extensive research for the first time with this study and introduced to the science public.

The purpose of this book, which we will try to introduce, is to identify and present the year of foundation, architectural features and functions of these structures in Kosovo, which have been neglected by both the science community and local people and the state, and sometimes destroyed deliberately, leaving no trace of them.

The spread of Islam in the Balkans and Kosovo and the superior success of the Ottoman civilization determined the establishment, development and identity of most cities. In the book, it is stated that it is not known how many lodges have been built since the Ottomans settled in the region and up today, but it is stated that ten sects have been active in Kosovo and one hundred and three lodges have been built since the Ottomans left the region politically. It has also been emphasized that the sects identified in Kosovo are the Halveti Kadiri, Sadi, Melami, Rifai, Bektashi, Nakşibendi, Şazeli and Mevlevi sects and that the lodges belong to these sects.

Since the issue of tombs in Kosovo has not been researched before, there is no exact information about how many tombs there are, but as a result of the research, it is stated that there are 350-400 tombs.

A lot of detailed information related to 45 lodge tombs, 80 private tombs and the people buried there, the purposes of the visits, and interesting never - known narrations about the tombs and lodges has been revealed in this piece of work.

The information given in this book was compiled by the author himself by visiting the lodges and shrines; and the lodges and shrines that still exist in Kosovo have been documented.

This piece of work is a very important reference book for studies on the Balkans, specifically Kosovo, as it contains valuable and factual information.

The book consists of 623 pages and includes the author's biography, a short preface, three main chapters, bibliography and photographs.

Key Words: Kosovo, lodge, tomb, inscription and tombstones.

Giriş

Tasavvuf, Kosova'da asırlarca yaşamış, İslam'ın yaygınlaşmasına hizmet etmiş ve kentlerin kimliklerini şekillendirmiştir. Sosyal anlamda tekkeler etrafında birtakım uygulamaların yaşatılması normaldir ve bu uygulamaların bazıları birtakım farklı biçimlerde hâlâ yaşamaktadır. Kosova Tekkeleri, Kosova'daki tasavvuf birikimini, bugün tamamen veya kısmen ayakta kalan mimari yapılar üzerinden berrak bir biçimde göstermektedir.

Ö. Tuğrul İnançer'in takdimiyle sunulan Kosova Tekkeleri, görselleri ve içeriğiyle 'kardeş coğrafyanın tasavvuf haritası'nı çizmektedir.

Kitabın birinci bölümü, Tekkeler (s.30-299) adlı bölümdür. Kitabın bu bölümünde yazar Kosova'da 10 tarikatın etkin olduğunu ve 103 tekkenin inşa edildiğini tespit etmiştir. Tespit edilen tarikatlar: Halveti, Kadiri, Sadi, Melami, Rifai, Bektaşî, Nakşî-

bendi, Şazeli ve Mevlevi tarikatleridir. Yazar, Mevlevi tarikatleri ve tekkeleri dışında diğer tarikatlere ait yapıların hepsinin halen mevcut olduğunu ispat ettiğini belirtmekte ve aralarında Sadi tarikatına ait Acize Baba'nın Yakova'da kurmuş olduğu "Büyük Tekke"nin en çok tanınanlardan biri olduğunu belirtmektedir.

Çalışmanın devamında tekkelerin fotoğrafları ve yapıları ile ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Elde edilen bilgilerde Kosova'da mevcut olan tekkelerin bazılarının zengin, bazılarının da mütevazı oldukları ortaya çıkarılmıştır. Örneğin, tekkelerin genelinde semahane ve türbenin mevcudiyetinin yanı sıra daha büyük tekkelerde kahve ocağı, meydan odası ve hücrelerin de bulunduğu kaydedilmiştir.

Çalışmanın en değerli yönü aslında Kosova'da mevcut olan tekkelerin bizzat ziyaret edilerek, haklarında yerinde bilgi edinilmesi ve fotoğraflarının çekilip neşredilmesidir. Bilgiler ilk kaynaktan alınıp özgün bir şekilde aktarılmıştır. Eserin gerçek ve önemli bilgileri içermesi yönünden de ileride yapılacak olan araştırmalar için önemli bir kaynak eser olarak yerini almıştır.

Çalışmada tespit edilen tekkeler şunlardır: **Halveti tekkeleri** (Ramazan-ı Mahfi, Şeyh Osman Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Süleyman Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh İbrahim Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Mehmet Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Hamza Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Zeynelabidin Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Hasan Efendi Tekkeleri ve Türbeleri, Şeyh Halit Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Reca Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Beça Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Tahir Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Recep Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Ahmet Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Halit Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Osman Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Tahir Efendi Türbesi, Doganay Köyü Halveti Tekkesi); **Sinani Tekkeleri** (Şeyh Kutup Musa Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Malkoçoğlu Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Şaban Efendi Tekkesi, Mitroviça Sinan Tekkesi); **Kadiri Tekkeleri** (Şeyh Hasan Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Ali Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh İslam Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Aziz İbrahim Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Şaban Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Cafer Efendi Tekkesi, Rahovça Kadiri Tekkesi, Derviş Salih Efendi Tekkesi, Hacı Şeyh Kadir Efendi Tekkesi, Şeyh Osman Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Hamdi Efendi Tekkesi, Şeyh Mehmet Sezai Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Kadir Efendi Tekkesi, Şeyh Mehmet Sezai Efendi Tekkesi, Şeyh Rıza Efendi Tekkesi, Şeyh Yakup Efendi Tekkesi, Resteliça Kadiri Tekkesi); **Sadi Tekkeleri** (Şeyh Süleyman Acize Baba Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Süleyman Acize Baba II. Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Süleyman Acize Baba'nın Hülefasının Silsilenamesi, Şeyh Emin Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Bani Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Cemali Efendi Tekkesi, Yakova'da diğer Sadi Tekkeleri Şeyh İbrahim Efendi Tekkesi, Şeyh Adem Efendi Tekkesi, Şeyh İslam Efendi Tekkesi ve Türbesi, Kosova'da diğer Sadi Tekkeleri); Rifat Tekkeleri (Şeyh Musa Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Cemali Efendi Tekkesi, Hacı Şeyh İlyas Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Hasan Hüsnü Efendi Tekkesi, Şeyh Hüseyin Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Feyzullah Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Yaşar Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Tahsin Efendi Tekkesi, Şey Yusuf Efendi Tekkesi, Şeyh Ethem Efendi Tekkesi, Şeyh Ramadan Efendi Tekkesi, Şeyh Muhammed Efendi Tekkesi); **Nakşibendi Tekkeleri** (Şeyh Tahir Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Yakup İzniçi Efendi Tekkesi ve Türbesi, Randobrava Nakşibendi Tekkesi); Melami Tekkeleri (Şeyh Recep Hulusi Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Abdülmalik Hilmi Efendi Türbesi ve Tekkesi, Şeyh Süleyman Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Nurettin Efendi Tekkesi, Şeyh Yakup Efendi Tekkesi, Şeyh Osman Efendi Tekkesi, Şeyh Halit Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Yunus Efendi Tekkesi ve Türbesi); **Bektaşî Tekkeleri** (Yanova Bektaşî Tekkesi,

Kukli Mehmet Bey Tekkesi, Mustafa Baba Tekkesi, Mehmet Efendi Tekkesi ve Türbesi, Piri Nazır Tekkesi ve Türbesi, Şeyh İshak Baba Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Adem Veçhi Baba Tekkesi, Şeyh Şemseddin Baba Tekkesi ve Türbesi); **Şazeli Tekkeleri** (Şeyh Tsena Efendi Tekkesi ve Türbesi, Şeyh Hüseyin Çuli Efendi Tekkesi ve Türbesi); Mevlevi Tekkeleri (Hüdaverdi Paşa Mevlevihanesi); Tarikatı ve adları bilinmeyen Tekkeler (Nobırda Tekkesi, Hacı Muslihiddin Tekkesi, Vulçıtırın Tekkesi, Ak Onca Baba Zaviyesi, Gazi Baba Zaviyesi, Hızır Baba Zaviyesi, İnreze Baba Zaviyesi, İshak Baba Zaviyesi); ve devamında Kosova Tekkeleri Cetvelleri, Kosova Tekkeleri Genel Cetveli, Tekke Fotoğrafları, Hayatta Olan ve Olmayan Şeyhlerin fotoğrafları ile çalışmanın birinci bölümü tamamlanmıştır.

Kitabın ikinci bölümü Türbeler (s. 299-392) bölümüdür: Bu bölümde türbelerin Kosova'nın tüm kent ve köy kabristanlarında, tekkelerin bitişiğinde, cami avlularında ve mahale meydanlarında inşa edildiği tespit edilmiştir. Sultan Murat türbesi dışında gezilen tespit edilen tüm türbelerin bakımsız, zarar görmüş olduğu tespit edilirken mimari özelliklerinin de olmadığına dikkat çekilmiştir. Yazar türbeler ile ilgili mimari yapısı dışında Kosova'da halk arasında türbelere karşı ilgi ve saygının olduğunu bildirirken düzenli ziyaretçilerinin çeşitli hastalıklara deva aradıklarını, değişik dileklerde bulduklarını belirtmiştir. Türbelerin çoğunda sandukaya, bazılarında ise lahit kabirlerle rastlanıldığı belirtilmektedir.

Yazar bu bölümde “Çalışmamızda Kosova'da mevcut olan bütün türbeleri kapsamış değiliz.” ifadesini kullanmıştır.

Yazar çalışmanın amacının bu türbelerin tarihlerini incelerken zamanında orada yatanların orada önemli kişiler olduklarını anlatmanın yanı sıra İslam dininin yayılmasında önemli rol oynadıklarını ortaya çıkarmak olduğunu belirtmektedir.

Yazar, Kosova'nın her büyük yerleşim yerinde en azından 5-10 türbenin mevcut olduğunu, daha küçük köy veya kasabalarda 1-2 türbeye muhakkak rastlandığını belirtmiştir. Çalışma hazırlanırken yapılan incelemeler sonucunda 450-500 kadar türbenin var olduğuna inanıldığı, eserde 45 tekke türbesinden ve 76 özel türbeden daha detaylı bilgiler verilirken haklarındaki ilginç rivayetlere de yer verildiği aktarılmıştır.

Çalışma çoğu türbenin kendine has tarihi ve adak âdetleri olduğu kadar köy türbelerinde çoğu adağın benzer olduğunu bildirmesiyle de halkbilimi alanında yapılacak çalışmalara ışık tutmaktadır.

Yazar birçok türbe ile alakalı olarak adlarının, kuruluş tarihi gibi bilgilerin bulunmadığını ancak 1999 Kosova savaşıdan sonra değişik şehir ve kabalardaki türbelerin onarıldığını ve bazılarının yerine ise yenilerin inşa edildiğini belirtmiştir.

Çalışmada tespit edilen türbeler: Sultan Murat Hüdavendigâr Türbesi, Gazi Mes-tan Türbesi, Mustafa Karabaş Efendi Türbesi, Rabia İrfan Hanım Türbesi, Şeyh Hüseyin ve Şeyh Abdurrahman Efendi Türbesi, Gazi Mehmet Paşa Türbesi, Suzi Çelebi Türbesi, Grajdanic'teki Suzi Çelebi Türbesi, Veli Baba Türbesi, Müderris Ali Efendi Türbesi, Mevlana Cafer Efendi Türbesi, Karanlı Ali Efendi Türbesi, Kasım Baba Türbesi, Sofi Baba Türbesi, Ömer Baba Türbesi, Tezkir Baba Türbesi, Dalgın Baba Türbesi, İsmail Baba Türbesi, Hasan Baba Türbesi, Murat Baba Türbesi, Kalendar Baba Türbesi, Hekim Baba Türbesi, Mahmut Efendi Türbesi, Yusuf Efendi Türbesi, Bablok Baba Türbesi, Hasan Çelebi Türbesi, Hoça Mahalle I. Türbesi, Hoça Mahalle II. Türbesi, Hoca Dede Türbesi, Kukli Mehmet Bey Türbesi, Ali Baba Türbesi, Şeyh Sali Efendi Türbesi, Kuddüs Baba Türbesi, Mehmet Efendi Türbesi, Kadriye Türbesi, Mehmet Efendi Türbesi, Karabaş Türbesi, Gül Baba Türbesi, Şeyh Yaya Efendi Türbesi, Rogoçitsa Türbesi, Mehmet Dede Türbesi, Koca Baba Türbesi, Sarı

Saltuk Türbesi, Paştrik Dağı'ndaki Sarı Saltuk Türbesi, Prelep Köyündeki Sarı Saltuk Türbesi, Köşk Köyündeki Sarı Saltuk Türbesi, Plava Köyünde Sarı Saltuk Türbesi, Hasan Baba Türbesi, Bereket Türbesi, Alebak Türbesi, Dragoş Türbesi, Gülfem Hatun Türbesi, Taftalı Karamuço Türbesi, Çelebi Hanım Türbesi, Halil Bey Türbesi, Defterdar Mehmet Efendi Türbesi, Kadırlar Türbesi, Şeyh Şefket Türbesi, Tahir Efendi Türbesi, Tez Baba Türbesi, Şeyh Fettah Türbesi, Fatime Hanım Türbesi, Plava Camii Türbesi, Krayk Köy Türbesi, Landoviça Köy Türbesi, Lubiçeva Köy Türbesi, Poslišta Köy Türbesi, Subaşı Efendi Türbesi, Ömer Bey Camii Türbesi, Derviş Ahmet ve Avdi Türbesi, Derviş İbrahim Türbesi, Derviş Şaban Türbesi, Şeyh Recep Efendi Türbesi, Derviş Dana Türbesi, Derviş Şaban Türbesi, Şeyh Aziz Efendi Türbesi, Orğuşa Köy Türbesi, Süt Ali Türbesi, Babay Boks Köy Türbesi, Şeyh Fettah Türbesi, Muşutište Köy Türbesi, Şeyh Abdullah Türbesi, Diğer Türbeler dışında çalışmanın ikinci bölümü Kosova Türbeleri Cetvelleri ve Türbe Fotoğraflarıyla son buluyor.

Kitabın üçüncü bölümü ise Kitabeli Mezar Taşlar (s.461-618) bölümüdür: Çalışmanın bu bölümünde Kosova'nın her yerinde Osmanlı hâkimiyeti döneminde pek çok mimari eserin kurucusunun varlıklarını ebedileştirmek için uygun yerlere çeşitli şekillerde kitabeler koyduğu teşhisi yapılmıştır. Mezar taşları da dikkate alındığında sayının çok fazla olduğu ortaya konulmuştur. İncelemeler sırasında yapılan bizzat ziyaretler ile mezar taşları dahil bütün ulaşılabilecek kitabelerin temizlenerek fotoğraflandığı belirtilmiştir.

Bu bölümde Osmanlı döneminden kalan binlerce kitabeden pek azının korunabildiği, bunun başlıca sebeplerinin ise kitabelerin bakımsızlıktan tahrip olmaları ve şehircilik planları olduğu vurgulanmıştır. Yazara göre semtlerin kaldırılarak şehirlerin genişletilmesiyle Kosova'nın tüm kasabalarında mevcut olan eski Osmanlı kabristanları da ortadan kaldırılmış ve yeni mezarlıklar yapılmıştır.

Çalışmanın bir amacının da özellikle Osmanlı hakimiyeti döneminden kalan kurtarılabilecek ve kayıt altına alınabilecek kitabeli mezar taşlarının derlenip kayıtlara geçirilmesi olduğu özellikle vurgulanmıştır.

Çalışmada mezar taşlarının 150'sine yer verilmiştir. Genelde mezar taşlarının şehir mezarlıkları dışında cami ve tekke avlularında bulunduğu, bunun sebebinin de camide namaz kılınırken aynı zamanda rahmet okunması, günahların affı için duaların edilmesi olarak açıklanmıştır.

Çalışmada mezar taşları ile ilgili dikkat çekilen ikinci bir husus da Kosova'da kitabeli mezar taşlarının dışında sıradan/yazısız mezar taşlarının da varlığıdır. Bu taşların şekil olarak çoğunlukla kitabeli düz mezar taşlarına ve usta elinden çıkmış sanatkârane kitabeli mezar taşlarına benzerken az sayıda da olsa silindir ve başka şekillerde oldukları belirtilmiştir.

Eserde yer alan mezar taşları müşir, paşa, mutasarrıf, şeyh, derviş vb. kişilerin mezar taşlarıdır. Kosova'da en çok mezar taşlarının bulunduğu şehirler ise Prizren, İpek ve Yakova'dır.

Eserin devamında ayrıntılı olarak her kitabeli mezar taşı ve orada yatan ile ilgili bilgiler verilmiş. Tüm kitabelerin fotoğrafları ve şekil özelliklerine de yer verilmiştir.

Çalışmada yer alan kitabeli mezar taşları: Emin Paşa Kabir Kitabesi, Ömer Sabri Paşa Kabir Kitabesi, Mahmut Hamdi Paşa Kabir Kitabesi, Tosun Paşa Kabir Kitabesi, Şeyh Muhammet Han Kabir Kitabesi, Abbas Ağa Kabir Kitabesi, Halit Rıfat Efendi Kabir Kitabesi, Kamil Bey Kabir Kitabesi, Fethiyar Hanım Kabir Kitabesi, İsmail Paşa Kabir Kitabesi, Derviş Bin Lütfü Bey Kitabesi, Nehari Zerrini Kabir Kitabesi, Ahmet Bin İsa Kabir Kitabesi, Fatime Hanım Kabir Kitabesi, Rıza Efendi

Kabir Kitabesi, Mustafa Nuri Kabir Kitabesi, Hacı Ali Efendi Kabir Kitabesi, Hacı Osman Kabir Kitabesi, Şemseddin Bin Süleyman Kabir Kitabesi, İbiş Binti Lütfi Kabir Kitabesi, Ali Ağa Kabir Kitabesi, Sadık Efendi Kabir Kitabesi, Rüstem Sipahi Kabir Kitabesi, Mahmut Bin Osman Kabir Kitabesi, İbrahim İslami Efendi Kabir Kitabesi, Osman Efendi Kabir Kitabesi, Mahmut Bey Kabir Kitabesi, İkbal Hanım Kabir Kitabesi, Fatime Hanım Kabir Kitabesi, Azemin Hanım Kabir Kitabesi, Cevahir Hanım Kabir Kitabesi, Zehra Hanım Kabir Kitabesi, Nazife Binti Hacı İbrahim Kabir Kitabesi, Naciye Hanım Kabir Kitabesi, Litfiye Hanım Kabir Kitabesi, Refia Hanım Kabir Kitabesi, Şeyh Ali Kabir Kitabesi, Şeyh Hüseyin Kabir Kitabesi, Hasan Paşa Kabir Kitabesi, Ömeroğlu Said Efendi Kabir Kitabesi, Zübeyr Bin İsmail Kabir Kitabesi, Şerif Efendi Kabir Kitabesi, Osman Bey Kabir Kitabesi, Ahmet Esat Beg Kabir Kitabesi, Hünü Efendi Kabir Kitabesi, Şerif Bin Ali Kabir Kitabesi, Vehbi Bin Hürşit Kabir Kitabesi, Maksut Bin Abdullah Kabir Kitabesi, Muslihiddin Efendi Kabir Kitabesi, Fatime Hürriye Hanım Kabir Kitabesi, Rukman Hanım Kabir Kitabesi, Fatime Binti Hanım Kabir Kitabesi, Hanımşâ Binti Yahya Kabir Kitabesi, Behice Hanım Kabir Kitabesi, Servet Hanım Kabir Kitabesi, Fitnat Hanım Kabir Kitabesi, Haremi Hanım Kabir Kitabesi, Ayşe Hanım Kabir Kitabesi, Ömer Ağa Kabir Kitabesi, Hacı Recep Kabir Kitabesi, Ümmügül Hanım Kabir Kitabesi, Mazlime Hanım Kabir Kitabesi, Seyfullah Efendi Kabir Kitabesi, Hacı İlyas Ağa Kabir Kitabesi, Nevzat Ağa Kabir Kitabesi, Fatime Hanım Kabir Kitabesi, Ebubekir Efendi Kabir Kitabesi, Kör Ağa Kabir Kitabesi, Derviş El Yamin Kabir Kitabesi, İsmail Efendi Kabir Kitabesi, Esmâ Hanım Kabir Kitabesi, Derviş Ömer Bey Kabir Kitabesi, Veysel Bin Muhammed Kabir Kitabesi, İslamoğlu Ali Alemdar Kabir Kitabesi, Ali Bin Hüseyin Kabir Kitabesi, Şirin Hanım Kabir Kitabesi, Beytullah Hanım Kabir Kitabesi, Faime Hanım Kabir Kitabesi, Badem Hanım Kabir Kitabesi, Mustafa Efendi Kabir Kitabesi, Hayrat Hasan Kabir Kitabesi, Halil Beg Kabir Kitabesi, Hacı Abdül Ağa Kabir Kitabesi, Hacı Hürşit Bey Kabir Kitabesi, Yusuf Ağa Kabir Kitabesi, Hacı Hamdi Melami Kabir Kitabesi, Hacı Faikzade Kabir Kitabesi, Galip Efendi Kabir Kitabesi, Rüstem Efendi Kabir Kitabesi, Hacı Vehbi Kabir Kitabesi, Selvinaz Ziyet Kabir Kitabesi, Hanife Hatun Kabir Kitabesi, Emsal Hatun Kabir Kitabesi, Hilmiye Hanım Kabir Kitabesi, Hüsnüye Hanım Kabir Kitabesi, Rifat Paşa Kabir Kitabesi, Hafız Mehmet Paşa I. Kabir Kitabesi, Hafız Mehmet Paşa II. Kabir Kitabesi, Süleyman Paşa Kabir Kitabesi, Ömer Bin Hasan Kabir Kitabesi, Muhtar B. Reşit Sipahi Kabir Kitabesi, Müftü Hüseyin Efendi Kabir Kitabesi, Emir Alaedin Kabir Kitabesi, Süleyman Ağazade Mula Raşit Kabir Kitabesi, Ali Kadırlar Kabir Kitabesi, Osman Bin Hüdreyin Kabir Kitabesi, Cafer Bin Yaşar Kabir Kitabesi, Ali Bin Yaşat Kabir Kitabesi, Ahmet Bey Kabir Kitabesi, Müderris Abdurrahim Efendi Kabir Kitabesi, Müderris Adem Efendi Kabir Kitabesi, Mehmet Bin Hasan Kabir Kitabesi, Halil Bin Davut Kabir Kitabesi, Süleyman Bey Kabir Kitabesi, İbrahim Beg'in Kızının Kabir Kitabesi, Huri Hatun Kabir Kitabesi, Bayram Bin İslam Kabir Kitabesi, Zulfiye Binti Fettah Kabir Kitabesi, Hacı Rüstem Ağa Kabir Kitabesi, Hasan Efendi Kabir Kitabesi, Abdülfettah Efendi Kabir Kitabesi, Hacı Mustafa Hayri Bey Kabir Kitabesi, Haydar Ağazade Kabir Kitabesi, El-Hac Mes'ud Ağa Kabir Kitabesi, Müderris Ahmet Efendi Kabir Kitabesi, Hamza Bin Süleyman Kabir Kitabesi, Abdullah Efendi Kabir Kitabesi, Yusuf Bin Hüseyin Kabir Kitabesi, Zeynel Ağa Kabir Kitabesi, Osman Ağa Kabir Kitabesi, Paşa Hanım Kabir Kitabesi, Hacı İslam Ağa Kabir Kitabesi, Fatime Hanım Kabir Kitabesi, Paşa Hanım Kabir Kitabesi, Osman Ağa Kabir Kitabesi, Hüseyin Bey Kabir Kitabesi, Draga Ali Paşa Kabir Kitabesi, Seyra Hanım Kabir Kitabesi, Süleyman Ağa Kabir Kitabesi, Sinan Bin Habib Kabir Kitabesi, Hacı Hamze Kabir Kitabesi, Hayat Bin Rahvan Kabir Kitabesi, Faike Hnam Kabir Kitabesi, Fatime Hanım Kabir Kitabesi, Hsan Ağa

Kabir Kitabesi, Aliye Binti Rukman Kabir Kitabesi, Derviş İsmail Kabir Kitabesi, Rabia Hanım Kabir Kitabesi, Mehmet Ali Paşa Kabir Kitabesi.

Çalışma devamında Kosova'daki kitabeli mezar taşlarının cetveli, mezar taşı fotoğrafları, kırık mezar taşı fotoğrafları ve kaynakça ile son bulur.

Kanımızca çalışmada yer alan "Türbeler konusu daha önce araştırılmadığı için ve bu tür bir çalışma olmadığından Kosova'da kaç türbenin var olduğu kesin bilinmemektedir." ifadesi bu alanda başka çalışmalara ihtiyaç olduğu mesajını içermektedir ve çalışmanın ileride bu yönde yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı ve yön gösterici olacağı muhakkaktır.

Kaynaklar

İbrahimgil, Mehmet Z.-Konuk, Neval. Kosova'da Osmanlı Mimari Eserleri. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2006.

İzeti, Metin. Balkanlar'da Tasavvuf. İstanbul: İnsan Yayınları, 2013.

Karaaslan, Muzaffer. "Kosova'daki İki Rifai Tekkesinden İmgeler". Sanat Tarihi Yıllığı - Journal of Art History 29 (2020), 107-127.

Vırmiça, Raif. Kosova Tekkeleri; Türbeleri ve Kitabeli Mezar Taşları. İstanbul: Sufi Kitabevi Yayınları, 2010

Türk, İdris. "Kosova ve Makedonya'da Halvetilik". International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS) 3 (2015), 429-441.

Özergin, Kemal-Kaleşi, Hasan-Eren, İsmail. "Prizren Kitabeleri". Vakıflar Dergisi, 7 (1968), 75-96

Karaaslan, Muzaffer. "Kosova'daki İki Rifai Tekkesinden İmgeler". Sanat Tarihi Yıllığı - Journal of Art History 29 (2020), 107-127.

